

ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ

Τό κεντρικό κωμικόν ήταν γεμάτο από Ριζίκους και Ριζίκες, πάσης μορφής, φάσεις και ηλικίας, που έβγαν, ληθούσαν, έπαιζαν, παταλαλούσαν, ποδοκροτούσαν και πανηγύριζαν την τελευταία Κυριακή της τρελλής Αποκριάς.

Η άθουσα μέσα με τον «πρωτοφανή διάκοσμον», όπως γράφανε ή έφημερίδες, γεμάτη από λαμπύρια πράσινα, κόκκινα, γαλάζια, και κορδέλλες χάρτινες, πολύχρωμες, ύλισαιδιότες, που έφταναν άκτινοειδώς από τό κεντρικό πολύφωτο σ' όλες τις γωνίες. Στους τοίχους κρεμασμένους γύρω-γύρω λίγες προσώπιδες με τό ήλιθιο, τό άδειανό τους γέλιο και τό πιό άδειανό τους μάτια...

Ού Κότσιους ού Καρλίτσας.

Άρχιζον ύστερα τά νούμερα και παίει ό γενικός χορός.

Μιά άρτίστα από την Πόλη, άστρο χορευτικό του κωμικαρέ, πρώην ύπρετέρα στην όδον Βουίγαροζτόνον, «ξεβγαλθείσα» από κάποιον άστυφύλακα, παριστάει τη Ζοζεφίνα Μπαίκερ, χορεύει με την κοιλιά, με τόχο γορούς, με τά πλαταγίζοντα στήθη της, τον χορό της ήδονής, γυμνή σχεδόν, έχουσα αντί φύλλον σιελής — που νά βροθούνε τά σνοκόφυλλα την έποχή αυτή — λίγο σεραπεντέ, που κρεμότανε στη μέση της, σαν φουστα-τέλλα...

Ό κόσμος ένθουσιάζετα και χειροκροτεί. Άλλά πού πολύ άτ' έδους ένθουσιάζετα ένας μασκαράς που παριστάει «Κεχαγιά», βλαχοποιημένα, και κάθετα σ' ένα από τά πρώτα τραπέζια. Η μεταμφίεσίς του είνε τέλεια. Φορεί τά βλάχικα, σαν νά είχε μόλις κατεβεί από του Όρλιακον τά χειμαδιά στη Θεσσαλονίκη. Δέν του λείπει ούτε ή άγγλίτσα από τό χέρι, ούτε ό σογιός άπ' τό ζωνάρι και τό πέτσινο λουρί. Προσωπίδα δέν φορεί, παρά μόνον μία μεγάλη μύτη, με γένεια μακρύν και κατάμαυρα μουστάκια.

Και μιμείται μιιά χαρά την προφορά των «κεχαγιαδών»:

- Άι, πλούδι μ', άι!
- Άι, γουργόνα μ'!
- Τού μισό του κοιτάδ' σ' δίνον!...

Κι' ένώ φωνάζει κι' ένθουσιάζετα, παραγγέλλει διαρκώς λιζέφ και πίνει...

— Ηύροπαϊκά ρακιά! όπως τά λέει.

Κι' δλ' αυτά σημαίνουν ότι κάποιος παραλής θά κριόβεται κάτω από τη βλάχικη την κάπτα του.

Μιά δθθεν Ζοζεφίνα Μπαίκερ...

Ό δθθεν χορός της δθθεν Ζοζεφίνας Μπαίκερ, φτάνει τόφα στο κατακόρυφον. Στριφογυρίζει τό κορμί της σαν τό φεϊδι, ή κοιλιά της άνεβοκατεβαίνει σαν τρικυμώδη κήματα πόθον και όρμυν, και τά χρωματιστά φώτα ρίχνουν άνταύγειες όνειρώδεις στη λουστράτη επιδεμίδα της...

Ένας πυρετός διατρέχει όλους τούς θεατάς.

Ένθουσιάζετα πειά κι' ό μεταμφιεσμένος σε βλαχοποιημένα μασκαράς. Σπάει δυό-τρια ποτηράκια, σηκώνει την άγγλίτσα στον όμο του, κρεμάει άπάνω της τά δυό του χέρια, άπλώνει τις ποδάρες του με τά φων.

τωτά τσαρούχια κι' άρχικά ένα τραγοΐδι βλάχικο, με τόσο δυνατή φωνή, που σκέπασε όλα τά όργανα και τά ταμπούρα της όρχήστρας: "Ε, και νά χιονίς" ό Θεός πρόβατα και γαλάρια,

Ό κόσμος όλος γύρισε προς τον κωμικό και τον κούτταξε. Τεσσαριμένους αυτός πάντα, με έλ' όμοιον την άγγλίτσα, κόκκινος από τά ποτά, αναμμένος από τό πανηγύρι του καρναβαλιού, όλο και τραγουδοΐσε, γυρισμένος προς τό «πάρω»:

... κι' οι βράχοι νά γίνόντουσαν μνηστήρες και καΐμακρια, νά ιδή ό βλάχος, ό φτωχός, ζωή, χωρίς μεράκια...

Άκούγοντας τό τραγοΐδι, ή δθθεν Ζοζεφίνα στάθηκε, κούτταξε τον βλάχο, είδε τό τραπέζι του γεμάτο από μπουκάλες του λιζέφ, κατάλαβε ότι πρόκειται για πλούσιο μετεμφιεσμένο κι' άρχισεν, ένθουσιαιόμενη, νά χειροκροτεί.

Τά χειροκροτήματα της Ζοζεφίνας — Ζοζεφίνας μιμασιόν, είπαμε — ξετρελλάναν τό πλήθος και ξέσπασε κι' αυτό σε φωνές, χειροκροτήματα, έτεφημημές.

- Μπράβο! Μπράβο!
- Γειά σου, βλάχο!
- Μπίς!...

Στον συναγεροΐ αυτό και τον ένθουσιασμό του κόσμου και της Ζοζεφίνας τά χειροκροτήματα, ό ένθουσιαιώδης μασκαράς, τινάχτηκε άπάνω σαν νά ήλεκτριόστηξε. Έβγαλε μιιά άγριοφωνή δυνατή, σαν νά σαλάγαγε τά πρόβατά του άπάνω στού Καϊμάκ-Τσαϊλάν τις χιονισμένες κορυφές, κι' ός που νά προφάση τό άκροατήριό νά δη καλά τί γίνεται, πήδησε άπάνω στο «τεροαίν» κι' άρπαξε στην άγκυλά του την άρτίστα:

Γαλατοζυμωμένη μου άφράτη σαν χλωρό τυρί και γαϊτανοφουδοΐσα, και περδικοπατοΐσα...

Ό κόσμος νόμιζε ότι δλ' αυτά γίνονται στ' άστεία κι' άρχισε, στ' άστεία έπισης, νά προγγάζει: — Α, ά, ά! Κάτσε κάτω! Κάτσε κάτω! — Άσε τό κορίτσι, βλάχο!...

Άλλά ό «κεχαγιάς» δέν άστειεύτανε. Άρπαξε στά χέρια του τη Ζοζεφίνα και την φορτίξε στον όμο του, σαν άρνί! Η γυνάικα, ξαφνιασμένη, σπαρταράει και φωνάζει, ό κόσμος όλος άναστατώνετα, ποτηρία πέφτουνε και σάξουν!... Μιά φωνή χοντρή άκούγεται:

— Κάντε σά πέρα, είτα, νά περάσουν!...

Κι' ό μασκαρωμένος βλάχος τραβάει φορτωμένος προς την έξοδο, άπάγοντας και τη γυνάικα που φωνάζε για νά τη γλυτώσουν.

— Πάμε, καλό μ', πάμε κι μί μιλάς!... Μή γουαγιάς, του κοιτάδι μ' όύλο δικό σ' είνε, σούπα!... Άναστατώσις!...

Γκαροσόνια, θαμώνες, μασκαράδες κι' άμασκαρότοι, έπεμβαίνουν νά γλυτώσουν τό κορίτσι από τούς όμους του βλαχοκεχαγιά, αλλά εκείνος με την άγγλίτσα, με τά πόδια, με τό ένα χέρι που του έμνενε ελεύθερο, τούς άπομακρύνει, τούς ζυμώνει, σπρώχνοντάς τους όλους μαζύ, και προχωρεί φωνάζοντας: — Μή με ζυγώση κανένας!... Δική μ' είνε κι την πήρα, πάει, είπα, τέλειουσι!...

Έπεμβαίνουν, τέλος, δυό χωροφύλακες, φωνάζουν, σφουρίζουν... Τρέχει όλος ό σταθμός και γλυτώνουν με κόπο την κοπέλλα... ***

Όταν ώδηγήθηκε ό μασκαράς στο τμήμα, άνεκαλύφθη ότι δέν έπρόκειτο διόλου περι μετεμφιεσμένου, αλλά περι άληθινού, πραγματικού βλαχοποιημένου, που κατέθηκε από τά μαντριά του, συννοδεύσας τά πρόβατα που έφερε για τις Αποκριές στην αγορά. Βλέποντας δε γένεια μακρύν και κατάμαυρά φώτα, τις ρεκλάμες και τις γυ-

Μιά δίπους... προβατίνα προσετέθη στη στανή του.

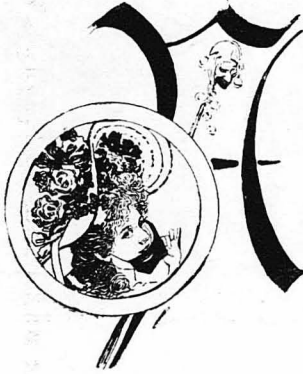
Γεμάτο Ριζίκους και Ριζίκες...

Φορούσε μιιά μεγάλη μύτη, με γένεια μακρύν και κατάμαυρά φώτα, τις ρεκλάμες και τις γυ-

Η ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΕΣ

ΜΙΑ ΩΡΑ ΜΕ ΤΗΝ κ. ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

ΠΟΜΕΡΗ και μοναχική, μακρά απ' τον θόρυβο της Αθήνας, στους πρόποδες σχεδόν του Ύμητου, είνε χτισμένη μία ε-παύλη με παράξενο ρυθμό, τόν σπινθηρώδη μεγαλίας μας τραγο-δοϋ Μαριέας Κοτοπούλη. Απ' τις πλεατείες του βεράντης αντι-κρυδία κανείσ τόν πανόραμα των Αθηνών και τις χιομοιμένες πλαγιές των γύρω βουνών. Στην πόρτα του διαβάσαμε μία επι-γραφή: «Η ΚΑΛΥΒΑ — ΜΑ-ΡΙΚΑ, ΓΙΩΡΓΓΟΣ ΧΕΛΜΗΣ».

Τό έσωτεροικό του σπιτιού αυ-τού σάς δίνει μία υποβλητική έν-τύπωση καλωσίνης και καταδε-κτικότητας. Κάθε του γονία είνε στολισμένη με λεπτό καλλι-τεχνικό γούστο. Μπαινουμε στο σαλόνι με κάποιο διαταγμό, με- τήν έντύπωση πώς ήρθαμε, σάν βεβήλιο, να παράξουμε τή γαλήνη της μεγάλης μας καλλιτέχνιδος.

Πόσο βγήκαμε όμως γελασμένοι!... Όταν εξέθεσαμε στή μεγάλη μας τραγοδόν τόν σκοπό της επισκέ-ψεως μας, ζητώντας της λίγες ανέκδοτες αναμνήσεις απ' την τελει-ταία της περιουσία στόν Νέο Κόσμο, τήν είδαμε ν' αναπηδήσ ζωηρά στό καθίσια της και να μάζ λήη με ύφρος διαμαρ-τυρίας:

— Ζητάτε από μένα αναμνήσεις;... Είνε σάν να με θεωρήτε έτσι σάν ένα άχρηστο πειλί και γέ-ρωκο έπιπλο. Γιατί μονάχα μία γερασμένη καρδιά, μία καρδιά δίχως ζώη, μπορεί να κυττάζη πίσω της, βρισκοντας άποκομμιτά τερασμένα. Μα έγω τώρα βρίσκομαι σέ μία άνησυχη κατάσταση, σέ μία περίοδο δημοουργίας. Έγχιμονώ, μπορεί να πη κανείς, κάτι τι νέο... κάτι που δέν μπορώ άόμοια να τό καθορίσω... Πάντως σάς λέω ότι παρακολού-θω τήν παγκόσμια καλλιτεχνική πρόοδο, προσπα-θώντας να προσαρμωθώ στό πλαίσιο της... Σ' αυτό τόν δρόμο της προόδου, ποτέ δέν κυττάζω τί-

μνές ζωογραφιστές γυναικές στήν είσοδο του «κα-μπαρέ», ρώτησε, στο διπλανό περίπτερο τόν κα-πνοπώλη:

- Τι είνε τούτο ίδω μέσα, ούρέ;
- Καμπαρέ.
- Και τί κάνουν; Κορυμπαριές 'δω μέσα;
- Ναι, κάνουν κορυμπαριές με τά κο-ρίτσια.
- Άλλο τίποτα;
- Χορεύουν.
- Χορεύει όποιος θέλει;
- Όποιος θέλει, φτάνει να γίνη μασκαράς.

Και τού πουλήσε τή μότη με τά μακρινά μαύρα μουστάκια και τά γένια...

— Καθώς είσαι ντυμένος, τού είπτε στό τέλος, αυτά μονάχα φτάνουνε...

Στό καμπαρέ, άφοϋ έπιε και μέθυσε ό «κεχαγιας», άναψε από τή γυμνή άριότητα και άναμνησθείς τούς χρόνους, που πεινασμένος έκλεβε τά πρόβατα, τήν άρπαξε στόν ώμο για να φύγη, πριν τού τήν πάρει άλλος κανείς.

Στό τμήμα ό ένωμοτοάρχης της ύπηρεσίας, που τόν πέρασε στήν άρχή για καρναβάλλι, θέλησε να τού κάμη μερικές παρατηρήσεις:

- Έτσι κάνουν οι μασκαράδες;
- Κι' ό «κεχαγιας» απάντησε:
- Μασκαράς ιγώ δέν είμι κι' να μι συμπαθάς. Είμι σϋ Κώτσιους σϋ Καρλίτσας, κι' ρώτα στή Βέροια να μάθ'ς τί «μεγαλοκεχαγιας» πού είμι.
- Και έπειδή ήταν σϋ Κώτσιους σϋ Καρλίτσας, μεγαλοκεχαγιας από τή Βέροια, και λόγω της ήμέρας και της μέθης του και έπειδή και έπειδή...

— Κι' επι τέλος, μι τόνν παρα τ' ού άνθρουπους, κτλ., τόν άφη-σαν τήν άλλη μέρα έλευθερο.

Και από τότε λένε ότι μι δίπους... προβατίνα προσετέθη στή στάνη του.

Όπως κι' αν έχει όμως τό πράγμα, ή δῆθεν Ζοζεφίνα δέν ξαναφάνηκε στο καμπαρέ, ούτε ντυ-μένη πειά, ούτε γυμνή!...

Όσοι και γιατι άρχιζεν ή Σαρακοστή από τήν άλλη μέρα κι' ό κόσμος νήστευε...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

σο μου και κάθε παλιά ανάμνηση οδύνηται απ' την ψυχή μου!...

Όστόσο, μπροστά στήν έπιμονή μας, ή κ. Κοτοπούλη άποχωρεί κι' άρχίζει να μάζ διηγῆται τό ταξείδι της στήν 'Αμερική:

— Όταν, έπειτ' από πεντέμισον ήμερών ταξείδι φτάσαμε στή Νέα 'Υόρκη ή άπότομη μεταβολή, ό άλλόκοτος κόσμος, στόν όποιο βρέ-θηκα ξαφνικά, μ' έκανε να νοιώσω στήν ψυχή μου χιλια-δωδ άκαθό-ριστα συναισθήματα.

» Οι 'Αμερικανοί είνε μι άόρατα άνθρῳπον άγνωτόρων, μι άόρατα καινούργια και άμόλυπτη άόμοια απ' τόν εκφυλισμό που έχει ποτίσει τή γερασμένη παλιά Ευρώπη. Κάθε πρόοδος και κάθε νέα εκδήλωση τούς ένθουσιάζει και τούς βρῳσκει θεμεριώς ύποστηρικτές της, από ό-πουδήποτε κι' αν προέρχεται. Γι' αὐτούς δέν ύπάρχει έννοια και γνό-πιος. Υπάρχει μόνον ό άνθρῳπος, ό δημοουργός, άδιάφορο αν είνε 'Α-μερικανός, 'Ελληνας ή Κινέζος... Σπουδαίοι άνθρῳποι!... Σπου-δαία χώρα!...

— Τι έργα παίζατε στήν 'Αμερική; ρωτούμε τήν κ. Κοτοπούλη.

— Έδωσα παραστάσεις σέ διάφορες πόλεις, στίς όποιες έπαίξα τήν «Ηλέκτρα», τήν «Ιαγιένεια» και πολλά άλλα έργα ξένα. Στο Νητηράτι έπαίξα κάποιο βράδυ τή «Μάγδα». Όταν τελείωσε ή παρά-σταση, ήρθε να με συγχαρη στό καμπαρινον μου ό μεγαλοομιώμηχαν Φόρτ. Τόσο αυτός, όσο κι' ή κυρία του, είνε άνθρῳποι πολύ συμπα-θητικοί κι' ευγενικοί. Με κάλεσαν τό ίδιο βράδυ σέ δείπνο τόν μεγα-λοπρεπέε μεγάλο του. Ό κήπος τού σπιτιού αυτού είνε τεράστιος, σάν δόλοκληρη τήν Κηφισιά, με δέντρα πανύψηλα, με βουνά, ποτάμια και λίμνες, στίς όποιες τό καλοκαιρι παίρνουν τό μπάνιο τους ό έυ-τυχεις εκείνοι θνητοί... Κι' έν τούτοις, σάς βεβαιώ ότι διάταξα, παρ' όλες τις προσκλήσεις τους, να πάρω τό μπάνιο μου μέσα σ' αυτές τις λίμνες, με τό φόβο μήπως ξαφνικά παρουσιασθεῖ κανένα... ύποβήχιο ή κανένα σκυλόφαρο!... Όλα είνε δυνατά στήν 'Αμερική!...

» Τήν άλλη μέρα ή κ. Φόρτ με προσκάλεσε για να μου δείξη τά όρώα και πολύτιμα άνθη τού κήπου της. Έχει μέσα βρῳσκει κανείς τά πού σπάνια φυτά της κάθε χώρας και πολλά άόμοια 'Ελ-ληνικά. Άλλά ποιό άνθος νομίζετε ότι λείπει απ' τήν τόσο πλούσια αυτή συλλογή;... Ό μω-ρωδάτος μας βουλιζός. Τό είπα άμέσως στήν κ. Φόρτ και της ύποσχέθηκα να της στείλω σπόρο απ' τήν 'Ελλάδα.

» Έπειτα ό κ. Φόρτ με πήρε για να μου δείξη τά έργοστάσια του, τά όποια αποτελοϋν δόλοκλη-ρη πόλι. Ένα μεγάλο ποτάμι τά διασχίζει, στό όποιο ταξειδεύουν τά πλοία που μεταφέρουν τά υλικά απ' τό ένα μέρος τών εργοστασιών στό άλλο.

» Κοντά στα εργοστάσια του ό Φόρτ έχει χτί-σει με έξοδά του ένα δόλοκληρο χωριό, τό 'Εν-τισον Βίλλετζ, γι' ανάμνηση του μεγάλου έφευρέ-του 'Εντισον. Τό χωριό αυτό έχει έντελώς πα-λιή μορφή. Η συγκωνωμία έχει μέσα γίνεται με μέσα παλιά της εποχής εκείνης που ό 'Εντισον άρχισε τή σταδιοδρομία του. Η είσοδος στ' αυ-τοκίνητα άταγορεύεται άπολύτως. Στο χωριό αυ-τό ύπάρχει και μι πιστή αναπαράσταση του πρώτου εργοστασίου του 'Εντισον κι' έχει μέσα βλπεται κανείς τά ομοιώματα τών πρώτων μεγα-λων του έφευρέσεων (τής ήλεκτρικής λάμπας, τού φωνογράφου κτλ.). Είνε δηλαδή δόλοκληρο ένα νοσησιό.

Ρωτούμε τήν καλλιτέχνισσα αν έπισκέφθηκε τούς καταρράκτες του Νιαγάρα.

— Φυσικά! μάζ απαντά. Κι' έμεινα έκπληκτη μπροστά στο μεγα-λειο εκείνο της φύσεως.

Ρωτούμε, τέλος, τήν κ. Κοτοπούλη αν θα ξαναπαή στήν 'Αμερική.

— Ναι, μάζ απαντάει μ' όλη της τήν καρδιά. "Αν τό θέλει ό Θεός... Και χτυπάει ξύλο!...

— Κι' όταν γυρίσετε πάλι στήν 'Ελλάδα, έχετε τίποτε όρισμένο υπ' όψη σας να κάμετε;

— Όρισμένο, όχι! Νοιώθω όμως τή διάθεση και τή θέρη για να δημοουργήσω κάτι, πρό πάντων έδω στήν 'Ελλάδα μας... Δέν ξεχνώ ότι μ' έφτιασε τό 'Ελληνικό κοινόν και σ' αυτό όφείλω τή σημερινή μου άνάδειξη.

— Δέν θα επιθυμούσατε, τή ρωτούμε, να αναπαυῆτε για λίγον καιρό μέσα στο χαριτωμένο αυτό σπιτάκι σας, έπειτα απ' τούς κόπους μιας δόλοκληρης ζωής που άφιερωσατε σάν ιεροφάντης της τέχνης;

— Ν' αναπαυθώ;... Μα όταν δέν θα μπορώ πειά να δώσω κάτι στήν τέχνη, θα προτιμήσω να πεθάνω... κι' ασφαλώς τότε θα πεθάνω!

Καταλαβάνουμε ότι κοινούρασε πολύ τήν ευγεν-ική καλλιτέχνισσα. Τήν άποχαιρωτούμε λοιπόν ευχαρι-στώντας τήν για τήν τόση τήν καλωσίνη, και φεύ-γουμε, βαθεία συγχωρημένοι απ' τά ύπεροχα λόγια της και τούς ενγενικούς δραματισμούς της.

X.

Η κ. Μαριέα Κοτοπούλη. (Σκίτσο του κ. I. Παλαμάρα)

Λόγω πληθώρας ύλης, ΤΟ ΝΕΟ ΜΑΣ ΙΠΠΟΤΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟ-ΡΗΜΑ στο προσεχές φύλλο.